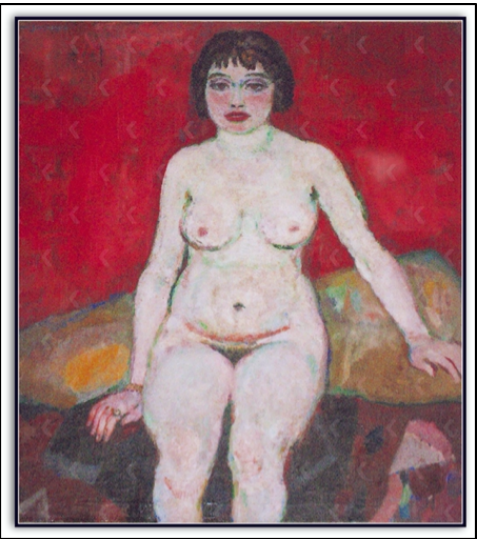
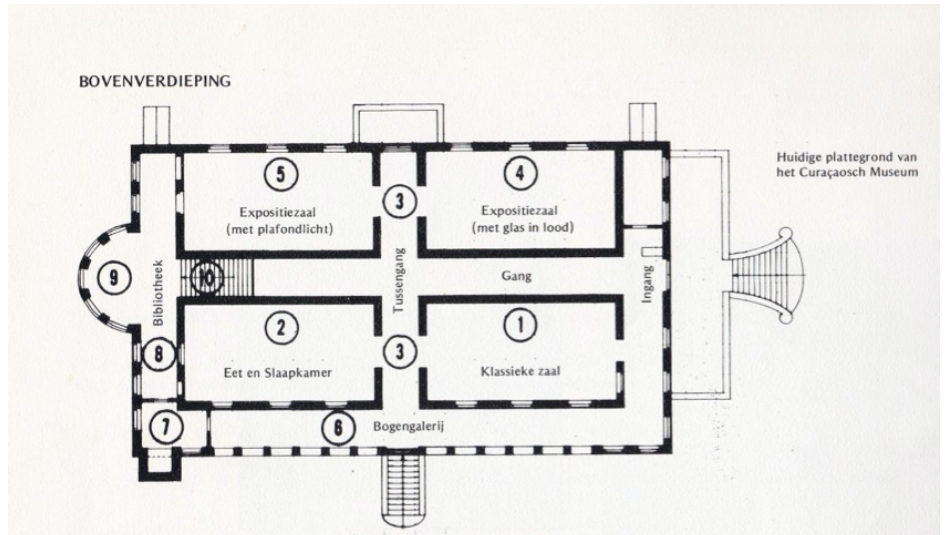
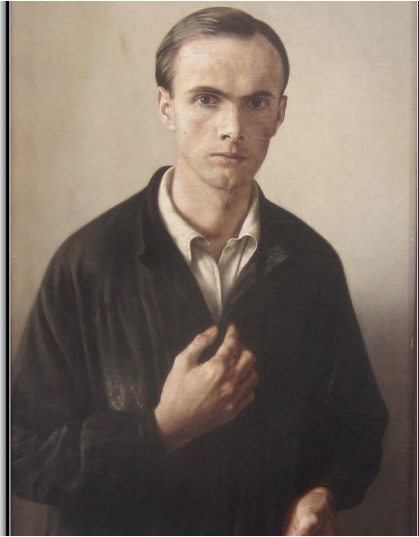




Lesbrief 1

Het Curaçaosch Museum



Lesbrief 1 De Nederlandse en andere Westerse kunst.

Het Curaçaosch museum is met haar 70 jaar het oudste museum van Curaçao. Lange tijd was het Curaçaosch museum het enige museum op het eiland. Dit monumentale pand uit 1853 werd als museum geopend in 1948. In het museum maak je kennis met verschillende kunststromingen zoals het Fauvisme, het Expressionisme, de Nieuwe Zakelijkheid, het Impressionisme, de Cobra-beweging en het Magisch Realisme. En we zien een houtsede en een glas-in-loodraam.

www.hetcuracaosch.museum

Het Curaçaosch Museum

Het Rijksmuseum in Amsterdam, het MoMa in New York, beide musea voor beeldende kunst, zijn gebouwd om als museum te dienen. Maar er zijn ook musea in de wereld die gevestigd zijn in reeds bestaande gebouwen. En zo een museum is Het Curaçaosch museum.

Het museum is gevestigd in het voormalige Quarantaine Hospitaal. Het diende als ziekenhuis voor de Nederlandse Marine om patiënten met gele koorts, een gevaarlijke ziekte veroorzaakt door muggen, te behandelen.

Als je naar het gebouw kijkt, kun je je haast niet voorstellen dat dit een ziekenhuis was. Wanneer je zo naar binnenloopt, hangt de kunst onder andere in de vroegere ziekenzalen.

Het Curaçaosch museum is met haar 70 jaar het oudste museum van Curaçao. Lange tijd was het Curaçaosch museum het enige museum op het eiland. Dit monumentale pand uit 1853 werd als museum geopend in 1948.

Het was op initiatief van Chris Engels die met zijn schoonvader Rudolf Boskaljon besloot dat er behoefte was aan een museum op het eiland. Chris Engels was niet alleen medeoprichter, maar ook meer dan dertig jaar voorzitter van de Regentenraad van het museum, directeur en jarenlang conservator (beheerder van de kunstverzameling).

De collectie van het museum is verdeeld over twee verdiepingen en een tuin. Ze bestaat uit textiel, glas, Curaçaose antieke meubels uit de 18^e en 19^e eeuw, maar ook beelden, tekeningen, etsen, schilderijen van lokale en internationale kunstenaars zoals Carel Willink, Han van Meegeren, Corneille, Edgar Fernhout, Isaac Israëls, Charley Toorop, Jan Sluijters, José Maria Capricorne, Yubi Kirindongo en Hipolito Ocalia.

In het museum maak je kennis met verschillende kunststromingen zoals het Fauvisme, het Expressionisme, de Nieuwe Zakelijkheid, het Impressionisme, de Cobra-beweging en het Magisch Realisme. En we zien een houtsnede en een glas-in-loodraam. Er hangt zelfs een schilderij van een 'oplichter'.

In Lesbrieft 1 vind je vragen en opdrachten over de Nederlandse en andere Westerse kunst. In lesbrieft 2 kom je vragen en opdrachten tegen over de Curaçaose kunst en de stijlkamers.

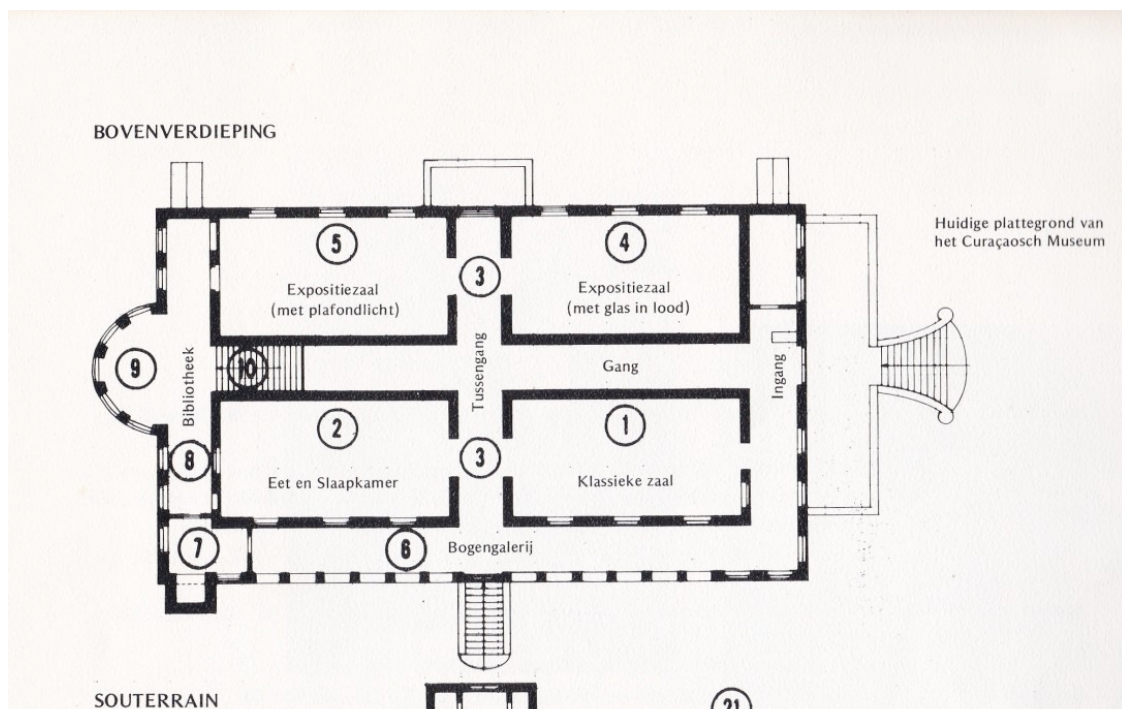
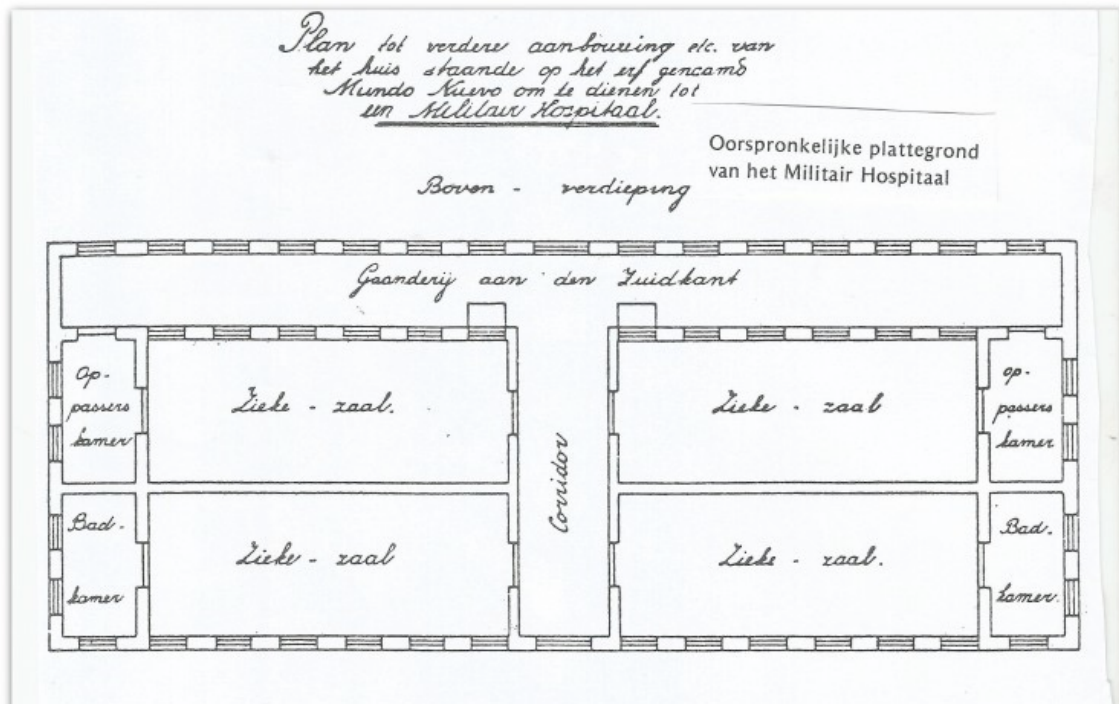
En Lesbrieft 3 gaat over de 'tuinkunst'.

Je hebt in onderstaande lesbrieft te maken met opdrachten en vragen. Bij de opdrachten volg je gewoon de instructies. Bij vragen, vul je het antwoord in op het aparte antwoordenvel.

Lesbrieft 1

Nederlandse en Belgische kunstenaars plus een uit Japan

Alle schilderijen die bij deze lesbrieft horen, hangen op de 1^e verdieping. Voordat je de schilderijen gaat bekijken, bekijk je eerst de twee plattegronden. De eerste plattegrond is de plattegrond van het oude ziekenhuis. De tweede plattegrond is van het huidige museum.



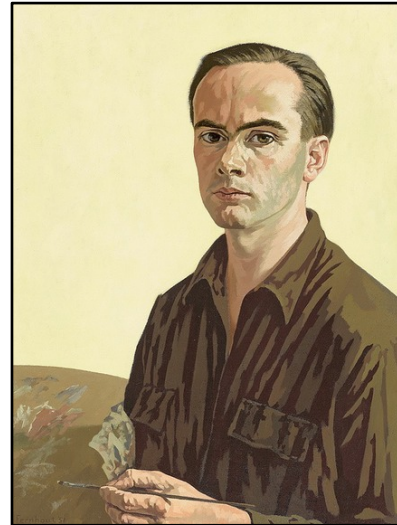
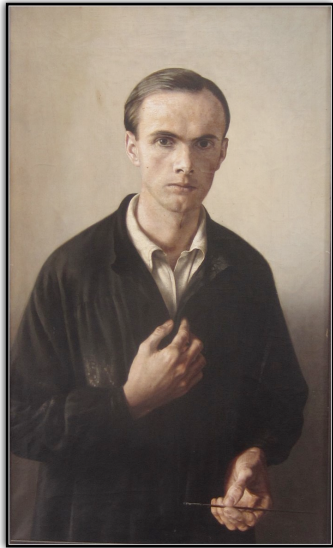
Vraag 1:

- De vier vroegere ziekenzalen hebben nu een andere naam gekregen. Hoe worden de ruimtes nu genoemd?
- Wat wordt er tentoongesteld bij nummer 7 en nummer 9?

Heel veel mensen weten niet dat er in dit museum beroemde schilders vertegenwoordigd zijn. We gaan bij 12 van deze kunstenaars een kijkje nemen.

Opdracht 1: Loop een keer rond op de eerste verdieping en kijk vast waar de schilderijen en het glas-in-loodraam hangen.

Hieronder zie je de 12 schilderijen. Je kunt willekeurig de opdrachten maken. Als je een kunstwerk vindt, maak je de bijbehorende opdracht.



Edgar Fernhout, "Zelfportret", olieverf op doek, 1937

Edgar Richard Johannes Fernhout (1912-1974) was een Nederlands kunstschilder. Het linker portret hing al in het museum bij de openingstentoonstelling in april 1948.

De eerste dag na de opening trok het museum al ruim 700 bezoekers. De krant Amigoe schreef een paar weken na de opening dat het niemand zou betreuren indien de schilderijen van de openingstentoonstelling voorgoed op Curaçao zouden blijven: „ Het meest in de smaak gevallen is het zelfportret van Edgar Fernhout”.

Een aantal schilderijen uit deze collectie met een bedrag van minstens 100.000 gulden werd na afloop geschonken aan het museum. Onder deze werken bevinden zich het zelfportret van Edgar Fernhout en een naakt van Jan Sluijters. Deze zijn in het museum tot op de dag van vandaag te bewonderen.

Vraag 2:

- Bekijk het schilderij goed. Beschrijf het schilderij kort voor iemand die het niet ziet.*
- Op het linker schilderij is de schilder 25 jaar oud. Hoe oud schat je hem op het rechter schilderij?*
- Op beide schilderijen houdt Fernhout een penseel in zijn handen. Wat zou jij in je handen houden als jij een zelfportret maakte?*



Kader A

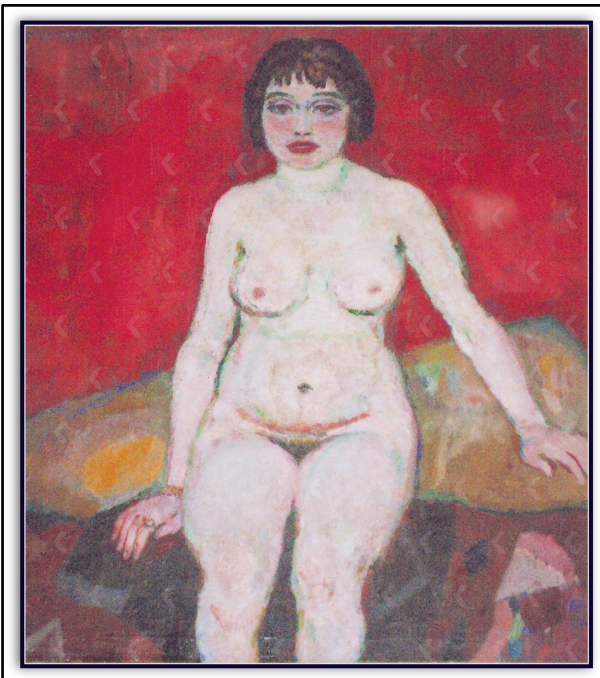
Het Expressionisme is een stroming in de Europese kunst en de literatuur. In het Expressionisme tracht de kunstenaar zijn gevoelens, zijn ervaringen, voor de waarnemer uit te drukken door een zekere vervorming van de werkelijkheid.

Hendrik Chabot, "Oude huizen in polderlandschap", olieverf op doek, 1946

Hendrik Chabot (1894-1949) was een Nederlandse kunstschilder en beeldhouwer. Hij is een Expressionist.

Vraag 3:

- Hoe heeft Chabot bij dit schilderij de werkelijkheid vervormd?*
- Paul Cezanne was een voorloper van de abstractie en het kubisme. Zoek op internet een plaatje met een landschap van Cezanne. Geef een overeenkomst en een verschil tussen het werk van Cezanne en Chabot.*



Jan Sluijters, "Naakt", olieverf op doek, 1913.

Kader B

Fauvisme is een uit Frankrijk afkomstige Expressionistische stroming (zie kader A) in de schilderkunst die begin 20e eeuw ontstond. Het Fauvisme kenmerkt zich door het gebruik van felle, nauwelijks gemengde kleuren.

Dit schilderij hangt in het museum vanaf 1948

De Nederlandse schilder Jan Sluijters (1881-1957) schilderde naast landschappen en stadsgezichten vooral veel portretten. Hij is specifiek bekend om zijn

vrouwenportretten, al of niet naakt, en in wat mindere mate om zijn kinderportretten. Sluijters is (onder meer) een Fauvist.

Vraag 4:

- Welk kenmerk van het Fauvisme en welke van het Expressionisme vind je in dit schilderij terug?*
- Fauves betekent letterlijk Wilden in het Frans, de wijze waarop de vrouw zit, is niet echt wild. Hoe zou je haar houding omschrijven?*



Jan Wiegiers, "Landschap bij Ticino", olieverf op doek, 1948

Jan Wiegiers (1893-1959) was een Nederlands Expressionistisch schilder.

Vraag 5:

Lees bij kader **A** wat het Expressionisme inhoudt.

- Welke kenmerken vind je in dit schilderij terug?*
- In welk land zou dit landschap kunnen zijn?*
- Wat zijn de verschillen met het landschap op Curaçao?*



Kader C

De Nieuwe Zakelijkheid was een reactie op het Expressionisme (zie **kader A**) dat eraan vooraf was gegaan. Kenmerkend voor de stijl zijn de emotioneloze weergave van alledaagse onderwerpen en de voorkeur voor eenvoud. De stroming kwam voor zowel binnen de filmwereld als binnen de fotografie, de architectuur en de schilderkunst.

Wim Schuhmacher, "Portret van Dirk van der Poel", olieverf op doek, 1937

Schuhmacher (1894-1986) was een Nederlands beeldend kunstenaar. Hij maakte schilderijen en tekeningen, maar ontwierp ook meubilair en decors voor toneelstukken.

Zijn schilderijen zijn zorgvuldig geschilderd. De vormen zijn strak en nauwkeurig weergegeven. Hij wordt vaak in verband gebracht met de Nieuwe Zakelijkheid.

Zijn bijnaam is 'De Meester van het Grijs', vanwege de grijze waas die met name over zijn latere schilderijen lijkt te hangen.

Vraag 6:

- Als je de informatie en kader C leest, kun je dan aangeven wat je daarvan terugvindt op het schilderij? Hangt hier ook een grijze waas? Leg uit.*
- Vertel iets over de man in het portret op basis van wat je ziet. Wat is zijn beroep, wat zijn z'n hobby's, hoe oud is hij? Is hij aardig, streng of... vertel iets over zijn persoonlijkheid.*



Isaac Israëls, "Zwervers langs de Reguliersgracht", ca. 1883

Kader D

Impressionisme: het schilderen van de onmiddellijke beleving van het moment, vaak een willekeurig tafereel uit het dagelijkse 'moderne' leven, zonder verdere boodschap of dieper doel.

Isaac Lazarus Israëls (1865-1934) was een van de voornaamste Nederlandse schilders uit de groep van Amsterdamse Impressionisten.

Op het schilderij zie je een moment uit het moderne leven in de 19^e eeuw op een brug in Amsterdam. Hieronder zie je de foto van dezelfde brug nu.

Vraag 7:

Welke gebeurtenis zou een schilder van nu daar zien en schilderen?





Carel Willink, "De Kluizenaar", olieverf op doek, 1938

Kader E

Magisch Realisme: een schilderij die met licht, kleur, vorm en diepte een geheimzinnige sfeer schept. De voorstellingen ogen echt, maar zijn uitsluitend mogelijk in de fantasie. Vaak verwijzen Magisch Realistische onderwerpen naar dood, dreiging en verval. De voorstellingen zijn bijna fotografisch.

Albert Carel Willink (1900-1983) was een Nederlands kunstschilder. Hij wordt gezien als de belangrijkste schilder van het Magisch Realisme.

Vraag 8:

- Het schilderij heeft als titel De kluizenaar. Wat denk je dat de man doet?
- Welke kenmerken van het Magisch Realisme vind je terug in dit schilderij?

Een van de kenmerken is dat de voorstellingen bijna fotografisch zijn. Het zelfportret van Willink dat hier niet hangt, maar dat je hier op papier ziet, is daar een goed voorbeeld van. Een ouderwetse selfie.

Opdracht 2:

Maak van jezelf een selfie met op de achtergrond het schilderij van Willink.





Willem Bogtman, Glas-in-loodraam voor de Wereldtentoonstelling in New York, 1939

Willem Bogtman (1882-1955) was een Nederlandse grafisch ontwerper, glasschilder, monumentaal kunstenaar, glazenier en vervaardiger van mozaïeken. Hij legde zich steeds meer toe op het ontwerpen van ramen. Er zijn meer dan 4500 ontwerpen bekend.

Vraag 9:

- Welke verschillende vervoersmiddelen zie je in dit werk?*
- Wat stelt dit glas-in-loodraam voor?*
- Wat vind jij hier goed aan en wat zou jij willen veranderen?*

Opdracht 4:

Bekijk later het volgende YouTube filmpje en zie hoe zo'n raam gemaakt wordt.
<https://www.youtube.com/watch?v=YCjUFR5fAmI> (de site staat ook op je antwoordenblad)



Han van Meegeren, "Havenzicht op

Rotterdam", olieverf op doek, 1927

Henricus Antonius van Meegeren (1889-1947) was een Nederlands kunstschilder en kunstvervalser. Hij vervalste onder meer werken van Vermeer.

Han van Meegeren en zijn schilderij de Emmaüsgangers

Het vervalsen van kunst is een criminele activiteit die altijd al heeft plaatsgevonden en is daarbij niet anders dan andere misdrijven: het aantal niet ontmaskerde daders is groot.

Meestervervalser Han van Meegeren maakt een belangrijk deel uit van deze geschiedenis. Zowel in het binnen- als buitenland is er veel over Van Meegeren geschreven. In 1947 gaf hij voor de rechter aan schuldig te zijn van het maken van kunstvervalsingen en werd veroordeeld tot één jaar gevangenisstraf met aftrek van voorarrest. Deze zaak is, binnen de geschiedenis van kunstvervalsing, een van de meest bekende geworden. Er ontstond een golf van publiciteit en was wekenlang voorpagina nieuws. Het publiek genoot van de blunders die de kunstexperts hadden gemaakt. Dit leedvermaak ging gepaard met bewondering voor Van Meegeren die een vermogen bij elkaar had geschilderd. Van de een op de andere dag werd hij gezien als beroemdheid en gewaardeerd kunstenaar.



Dr. Bredius, van 1889 tot 1909 directeur van het Mauritshuis, een museum in Den Haag, en kunstkenner bij uitstek kreeg het werk onder ogen, sloeg één blik op het werk en verklaarde dat dit een van de mooiste werken van Vermeer betrof die hij ooit had mogen aanschouwen.

Opdracht 5:

Jij mag nu het schilderij van Van Meegeren vervalsen. Teken het zo goed mogelijk na.



Léonard-Tsuguharu Foujita, Notre Dame in Parijs, vermoedelijk jaren 1930



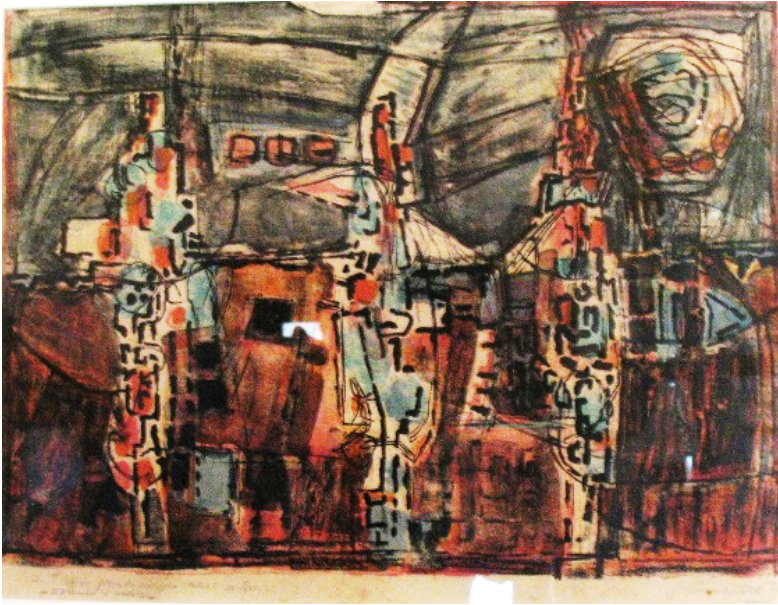
Claude Monet (1840-1926), Notre Dame Rouen, 1894

Tsuguharu Foujita (1886-1968) was een Japans-Frans kunstschilder en graficus. Hij werd geboren in Japan maar studeerde in Frankrijk. In 1931 reisde Foujita door Latijns-Amerika en in 1933 keerde hij terug naar Japan, waar hij groots werd onthaald. In Japan werkte hij als oorlogsschilder voor het Japans Keizerlijk Leger. Na de oorlog keerde hij terug naar Frankrijk. Hij werd katholiek, nam het Franse staatsburgerschap aan, en noemde zich voortaan Léonard.

Vraag 11:

Niet alleen Foujita schilderde beroemde kathedralen in Frankrijk. Ook de Franse schilder Monet deed dat verschillende keren.

- a. Bekijk beide werken hierboven en vergelijk. Welk schilderij spreekt je het meeste aan en waarom?*
- b. Het werk heeft weinig kleur. Wat is jouw verklaring voor het feit dat dit schilderij weinig kleur heeft?*
- c. Het is een schilderij van een Frans tafereel, toch kun je ook wat Japans terug vinden op dit werk. Wat herken je als Japans?*



Corneille, "Drie figuren met sterren", litho, 1956

Corneille Guillaume Beverloo, beter bekend als Corneille (1922-2010) was een van de oprichters van de Cobra-beweging.

Corneille volgde aan de academie lessen in tekenen en etsen, maar het schilderen heeft hij zichzelf aangeleerd.

Het werk van Corneille wordt gekenmerkt door vrolijke, kleurrijke figuren, vaak dieren, vooral vogels, bloemen, de zon en vrouwen.

Corneille kwam vaak op bezoek bij landhuis Bloemhof hier op Curaçao. Als je meer kunst wilt zien, breng dan eens een bezoekje aan dit landhuis met zijn bijzondere geschiedenis.

Kader F

De naam **CoBrA** is samengesteld uit de beginletters van de hoofdsteden waar de oprichtende leden vandaan kwamen: Copenhagen, Bruxelles en Amsterdam. Dit op z'n Frans, want Frans was de voertaal van de beweging.

CoBrA heeft een paar duidelijke kenmerken. De schilderijen bestaan altijd uit vrolijke en felle kleuren. Meestal zijn de kleuren onvermengd. Hierdoor vallen de schilderijen erg op. Het doel van de kunstenaars is een humoristisch en vrolijk geheel te krijgen. De schilders van CoBrA werken eigenlijk op twee verschillende manieren. Of ze maken duidelijke lijnen zodat de figuren goed te zien zijn, of de lijnen zijn onduidelijk en erg warrig getekend. De kunstenaars lieten zich vaak inspireren door de volkskunst, mythen, de natuur en kindertekeningen. Vaak bestaan de kunstwerken uit maskers, fantasiefiguren en dieren.

Opdracht 6:

Zoek op wat een **litho** is en hoe die wordt gemaakt.

Vraag 12:

- Welke kenmerken van de CoBrA stijl zie je in deze litho na het lezen van de tekst?*
- Corneille heeft een litho gemaakt. Waarom zou een kunstenaar kiezen voor het maken van een litho in tegenstelling tot een schilderij??*

**Kader G**

Bij een **houtsnede** wordt met speciale gutsen in een zachte houtsoort een tekening uitgegutst. Hierna wordt met een inktroller de drukplaat van zwarte of gekleurde drukinkt voorzien en vervolgens wordt hierover een vel papier krachtig aangedrukt. De afbeelding ontstaat in spiegelbeeld.

Victor Stuyvaert, "Op de Stoep van de tempel", houtsnede

Victor Stuyvaert (1897-1974) was een Belgisch grafisch ontwerper. Hij werd vooral bekend door zijn houtsnijwerk, maar was ook actief als illustrator, aquarellist en etser.

Vraag 13:

Ga voor de houtsnede staan, kijk goed, doe je ogen dicht. Welke muziek past er bij deze houtsnede?

Verdieping:

Op je antwoordenblad staan nog een paar links om nog meer te weten te komen over glas-in-lood, houtsnede, de schilders Willink en Corneille en Stroomzicht, het huis waar een van de oprichters van dit museum Chris Engels woonde en dat een belangrijke plek voor de cultuur van het eiland is geweest in de vorige eeuw.

COLOFON

Tekst: Wilma van Geemert en Neeltje Timmers

Het Curaçaosch Museum

Van Leeuwenhoekstraat z/n, Willemstad, Curaçao

Openingstijden: dinsdag t/m vrijdag 08.30- 16.30

zaterdag 10.00- 16.00

Telefoon: +5999 462 3873